

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 19SVs/5/2023
Identifikačné číslo spisu: 5019200459
Dátum vydania rozhodnutia: 4. decembra 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:5019200459.2

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte v právnej veci žalobcu: ONRDS, a.s. (pôvodne: ZENCOR a.s.), so sídlom Dúbravská cesta 2, 841 04 Bratislava, IČO: 47 068 051, právne zastúpeného AK DRÁBIKOVÁ, s.r.o., so sídlom Košická 49, 821 08 Bratislava, IČO: 53 294 076, proti žalovanému: Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, v konaní o kasačnej sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline, č. k. 30S/86/2019-103, z 15. októbra 2021, na základe postúpenia veci veľkému senátu uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sfk/54/2022 z 29. mája 2023, takto

r o z h o d o l :

I. Veľký senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky na otázku nastolenú senátom 2S Najvyššieho správneho súdu uznesením sp. zn. 2Sfk/54/2022 z 29. mája 2023 prijíma nasledovnú odpoveď:

Podanie kasačnej sťažnosti voči každému rozhodnutiu (vrátane procesného rozhodnutia) podlieha poplatkovej povinnosti, ak zákon neustanovuje inak.

Podanie kasačnej sťažnosti voči rozhodnutiu, ktoré bolo vydané na základe návrhu nepodliehajúcemu poplatkovej povinnosti, rovnako nepodlieha poplatkovej povinnosti.

II. Veľký senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky postupuje vec na ďalšie konanie a rozhodnutie o kasačnej sťažnosti predkladajúcemu senátu 2S Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e

I. Uznesenie senátu 2S Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

1. Uznesením sp. zn. 2Sfk/54/2022 z 29. mája 2023 senát 2S Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „predkladajúci senát“) podľa § 22 ods. 1 písm. a) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v účinnom znení (ďalej len „SSP“) postúpil vec vedenú pod sp. zn.

2Sfk/54/2022 na prejednanie a rozhodnutie o právnej otázke nastolenej v uvedenom uznesení veľkému senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „veľký senát“).

2. Z odôvodnenia uvedeného uznesenia vyplýva nasledovný skutkový stav. Žalobca napadol kasačnou sťažnosťou uznesenie Krajského súdu v Žiline, č. k. 30S/86/2019-103 z 15. októbra 2021, ktorým bola zamietnutá žalobcova žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku zo dňa 1. októbra 2019.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „správny súd“) po doručení kasačnej sťažnosti pripravil predkladáciu správu a súdny spis spolu s kasačnou sťažnosťou predložil na rozhodnutie Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „kasačný súd“). V predkladacej správe uviedol, že žalobca nebol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podanú kasačnú sťažnosť, vzhľadom na povahu rozhodnutia. V tejto súvislosti správny súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) sp. zn. 7Sžk/1/2017, zo dňa 24. augusta 2017, bod 35, podľa ktorého:

35. O návrhu žalobcu „o odpustenie poplatkov za podanie ...kasačnej sťažnosti“ kasačný súd nerozhodol, nakoľko rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov je svojou povahou rozhodnutím procesným; podanie kasačnej sťažnosti voči takémuto rozhodnutiu poplatkovej povinnosti nepodlieha.

4. Správny súd nevyrubil súdny poplatok za podanú kasačnú sťažnosť s odôvodnením, že podanie kasačnej sťažnosti proti procesnému rozhodnutiu správneho súdu nie je spoplatnené súdnym poplatkom. Uvedené vyplýva z vyššie citovaného uznesenia Najvyššieho súdu, ktorý však svoj právny záver nijako neodôvodnil a tento ani nepodporil odkazom na zákonné ustanovenia, judikatúru ani odbornú literatúru.

5. Predkladajúci senát s právnym názorom Najvyššieho súdu, prezentovanom v uznesení sp. zn. 7Sžk/1/2017 z 24. augusta 2017, bod 35 (ďalej len „právny názor Najvyššieho súdu“), nesúhlasí, a preto podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP postúpil vec na rozhodnutie o právnej otázke veľkému senátu. Svoje právne úvahy a závery predkladajúci senát odôvodnil nasledovne.

II. Právne posúdenie predkladajúceho senátu

6. Predkladajúci senát poukázal najmä na to, že právny názor Najvyššieho súdu nemá oporu v právnom poriadku Slovenskej republiky, nakoľko v zákone č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v účinnom znení (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) nie je ustanovená nijaká výnimka pre vyrubenie a platenie súdneho poplatku za podanie kasačnej sťažnosti proti procesnému rozhodnutiu. V súvislosti s uvedeným poukázal predkladajúci senát na povinnosť vyplývajúcu z čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, č. 460/1992 Zb. v účinnom znení (ďalej len „ústava“), v zmysle ktorej štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

7. Predkladajúci senát ďalej dôvodil skutočnosťou, že dovolanie (ktoré je obdobne ako kasačná sťažnosť mimoriadnym opravným prostriedkom) proti nemeritórnemu rozhodnutiu súdu je v zmysle zákona o súdnych poplatkoch taktiež spoplatnené súdnym poplatkom (viď. Položka 15a, Prílohy zákona o súdnych poplatkoch - SADZOBNÍK SÚDNYCH POPLATKOV (ďalej len „príloha č. 1“)).

8. Účel súdnych poplatkov, ktorý smeruje jednak k aspoň čiastočnému pokrytiu nákladov na zabezpečenie súdneho konania pred súdom ale aj na predchádzanie zneužívania súdneho konania svojvoľným uplatňovaním práva, nie je podľa predkladajúceho senátu v prípade nevyrubenia súdneho poplatku za kasačnú sťažnosť naplnený. Na záver predkladajúci senát poukázal na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, vo veci Kreuz proti Poľsku, z 19. júna 2001, č. sťažnosti 28249/95, podľa ktorého požiadavku zaplatiť súdny poplatok nemožno pokladať za obmedzenie práva účastníka na prístup k súdu.

9. S názorom Najvyššieho súdu sa pre vyššie uvedené dôvody predkladajúci senát nestotožnil a vec preto postúpil veľkému senátu na rozhodnutie podľa § 466 ods. 5 písm. b) SSP o otázke rozhodujúcej pre posúdenie veci či poplatkovej povinnosti podlieha podanie kasačnej sťažnosti voči procesnému rozhodnutiu správneho súdu?

III. Právne posúdenie a rozhodnutie veľkého senátu

10. Veľký senát po zistení, že postup predkladajúceho senátu bol súladný s ustanovením § 22 ods. 1 písm. a) SSP sa oboznámil so spisovým materiálom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sfk/54/2022, súčasť ktorého tvoril súdny spis Krajského súdu v Žiline, č. k. 30S/86/2019-103, zo dňa 15. októbra 2021. Na svojom neverejnom zasadnutí dospel dňa 4. decembra 2023 k odpovedi na právnu otázku nastolenú v uznesení o postúpení veci.

Podľa § 2 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch: ..., v konaní o kasačnej sťažnosti je poplatníkom ten, kto podal kasačnú sťažnosť.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch: Poplatková povinnosť vzniká podaním ..., kasačnej sťažnosti alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom ..., ten, kto podal kasačnú sťažnosť.

Podľa § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch: ... Poplatok za dovolanie a kasačnú sťažnosť sa vyberá vo výške dvojnásobku poplatku ustanoveného v sadzobníku.

Podľa § 9 ods. 7 zákona o súdnych poplatkoch: ... V konaní o kasačnej sťažnosti sa poplatok platí súdu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

Podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch: Ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním ... kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

11. Vzhľadom na vyššie uvedené ustanovenia nemožno v plnom rozsahu súhlasiť s názorom Najvyššieho súdu, podľa ktorého nie sú kasačné sťažnosti smerujúce proti procesným rozhodnutiam správneho súdu spoplatnené súdnym poplatkom. Predkladajúci senát správne argumentoval, že v zákone o súdnych poplatkoch nie je ustanovená nijaká výnimka pre vyrubenie a platenie súdneho poplatku za podanie kasačnej sťažnosti proti procesnému rozhodnutiu.

12. Zákon o súdnych poplatkoch nerozlišuje medzi poplatkovými povinnosťami vo veci kasačnej sťažnosti proti meritórnemu rozhodnutiu alebo proti procesnému rozhodnutiu a poplatkovú povinnosť stanovuje všeobecne - pre kasačnú sťažnosť (viď. vyššie citované ustanovenia).

13. Pre prípad, kedy súdny poplatok za kasačnú sťažnosť nebol zaplatený pri jej podaní, zákon o súdnych poplatkoch v § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch stanovuje správne súdu povinnosť poplatníka vyzvať na jeho zaplatenie. Ani citované ustanovenie neobsahuje výnimku, v zmysle ktorej by bol správny súd zbavený povinnosti vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku za kasačnú sťažnosť podanú proti procesnému rozhodnutiu. Takáto výnimka nevyplýva z nijakého právneho predpisu, ktorým sú správne súdy viazané, ani z ustanovenia § 4 zákona o súdnych poplatkoch upravujúceho oslobodenie od súdnych poplatkov.

14. Predkladajúci senát argumentoval tiež povinnosťou vyplývajúcou z čl. 2 ods. 2 Ústavy: štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Aj v tomto ohľade sa veľký senát stotožňuje s názorom predkladajúceho senátu, že správny súd môže konať výlučne v súlade s literou zákona, a teda podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku aj v prípade podanej kasačnej sťažnosti proti procesnému rozhodnutiu správneho súdu.

15. Pokiaľ by bolo úmyslom zákonodarcu oslobodiť podanie kasačnej sťažnosti proti procesnému rozhodnutiu od súdneho poplatku, zákon o súdnych poplatkoch by takúto právnu úpravu *expressis verbis* obsahoval napr. v ustanoveniach § 4 či prílohe č. 1. Absenciu právnej úpravy nemožno vykladať ako imperatív nevyrubovať súdne poplatky, ani ju v takomto rozsahu nemôže súd nahrádzať jej dotváraním.

16. Prihliadnuť je potrebné na pravidlo *lex specialis derogat legi generali*, z ktorého možno vyvodit' aj opačný záver, že ak osobitná úprava neexistuje, je nutné nasledovať tú všeobecnú. V prípade súdnych poplatkov je všeobecným pravidlom, že podanie kasačnej sťažnosti podlieha poplatkovej povinnosti, vyplývajúcej najmä z ustanovení § 2 ods. 4, § 5 ods. 1 písm. a), § 6 ods. 2, § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch.

17. Čo sa účelu súdneho poplatku týka, predkladajúci senát mal za to, že tento je naplnený práve jeho vyrubením aj v prípadoch kasačných sťažností smerujúcich proti procesným rozhodnutiam, s čím sa veľký senát stotožňuje. Súdny poplatok je platbou štátu, ktorý by mal aspoň sčasti pokryť jeho náklady na zabezpečenie daného konania pred súdom. Je pritom nepochybné, že náklady vznikajú aj pri rozhodovacej činnosti o kasačnej sťažnosti napádajúcej rozhodnutie nie vo veci samej. Okrem uvedeného možno hovoriť tiež o účele prevencie, ktorý sleduje predchádzanie zneužívania súdneho konania svojvoľným uplatňovaním práva. Ani na tento druhý účel súdneho poplatku nemožno zabúdať pri riešení otázky vyrubovania a platenia súdnych poplatkov za podanie kasačnej sťažnosti.

18. V nadväznosti na vyššie uvedené veľký senát rovnako ako predkladajúci senát poukazuje aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, vo veci Kreuz proti Poľsku, zo dňa 19. júna 2001, č. sťažnosti 28249/95. Konajúci súd sa vyjadril v tom zmysle, že splnenie povinnosti štátu zabezpečiť možnosť efektívneho uplatnenia práva na prístup k súdu môže zo strany štátu vyžadovať isté kroky, napríklad aj zavedenie súdnych poplatkov, ktoré nemožno pokladať za obmedzenie práva účastníka na prístup k súdu (viď. body 59, 60). Prihliadať je totiž potrebné aj na záujem o riadny chod justície. Aj s ohľadom na uvedené rozhodnutie veľký senát nevhliadol problematiku vyrubovania súdneho poplatku za kasačnú sťažnosť smerujúcu voči procesnému rozhodnutiu správneho súdu.

19. Zároveň však veľký senát upriamuje pozornosť na rozdiel medzi procesnými rozhodnutiami vydanými správnym súdom v nadväznosti na povahu návrhu, o ktorom správny súd rozhoduje. Je zrejmé, že treba odlišovať procesné rozhodnutia o návrhoch, ktoré sú v zmysle zákona o súdnych poplatkoch zaťažené povinnosťou zaplatiť súdny poplatok a ktoré poplatkovej povinnosti nepodliehajú.

20. Podľa § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch sa poplatok za kasačnú sťažnosť vyberá vo výške dvojnásobku poplatku ustanoveného v sadzobníku. Položka 10 prílohy č. 1 ustanovuje poplatky vyberané v správnom súdnom procese tak, že jednotlivé sumy stanovuje pre správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu verejnej správy (položka 10 písm. a)), správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy o priestupku (položka 10 písm. b)), správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy vydanému v oblasti vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (položka 10 písm. c)), správnu žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy (položka 10 písm. d)) a obdobne až po písmeno j), vždy však za správnu žalobu alebo návrh na vydanie rozhodnutia o vykonateľnosti cudzích orgánov verejnej správy.

21. Keďže sadzobník (príloha č. 1) nestanovuje poplatkovú povinnosť pre procesný návrh v konaní, ktoré bolo iniciované návrhom spoplatneným súdnym poplatkom, nie je možné vyrubiť súdny poplatok ani za kasačnú sťažnosť podanú proti procesnému rozhodnutiu o takomto procesnom návrhu. Správny súd v takomto prípade nedisponuje ustanovením, ktoré by upravovalo výšku takéhoto súdneho poplatku, keďže § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch odkazuje výslovne na dvojnásobok sumy uvedenej v sadzobníku, a preto nemôže súdny poplatok vyrubiť. Podanie kasačnej sťažnosti voči procesným rozhodnutiam o návrhoch, ktoré nie sú spoplatnené, nepodlieha poplatkovej povinnosti.

22. Inak je to v prípade dovolania. Zákon o súdnych poplatkoch pamätá pri dovolaní proti procesným rozhodnutiam, ktorými bolo rozhodnuté o procesných návrhoch, na poplatkovú povinnosť, keď položka 15a prílohy č. 1 ustanovuje, že za podanie dovolania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba, je poplatok vyberaný vo výške 10,- EUR. Obdobná právna úprava pre podanie kasačnej sťažnosti však absentuje. Súdny poplatok preto nie je možné vyrubiť za kasačnú sťažnosť proti rozhodnutiu správneho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu inom ako ustanovenom v sadzobníku.

23. Zo skutkových okolností veci, v ktorej sa predkladajúci senát obrátil na veľký senát vyplýva, že kasačnú sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu o žiadosti o odpustenie zmeškanej lehoty na zaplatenie

súdneho poplatku. Žiadosť o odpustenie zmeškanej lehoty nie je návrh spoplatnený súdnym poplatkom v zmysle zákona o súdnych poplatkoch. Preto ani kasačná sťažnosť podaná proti procesnému rozhodnutiu o takejto žiadosti, alebo iných procesných návrhoch v konaní, poplatkovej povinnosti nepodlieha.

24. Poplatkovej povinnosti naopak podlieha kasačná sťažnosť proti procesnému rozhodnutiu správneho súdu o ktoromkoľvek návrhu v sadzobníku uvedenom, t. j. o návrhoch špecifikovaných napríklad pod položkou 10 prílohy č. 1.

25. Obdobný prístup možno nájsť aj v zahraničí. Rovnaký názor zastáva Najvyšší správny súd Českej republiky, prezentovaný v uznesení sp. zn. 1As/196/2014 z 9. júna 2015, keď rozhodol, že sťažovateľ má povinnosť zaplatiť poplatok za konanie o kasačnej sťažnosti len vtedy, pokiaľ kasačná sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu krajského súdu o návrhu vo veci samej (o žalobe), či o inom návrhu, ktorého podanie je spojené s poplatkovou povinnosťou. Uvedeným rozhodnutím rozšírený senát Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vykladal ustanovenia zákona č. 549/1991 Sb. o súdnych poplatkoch, obsahujúcich obdobnú právnu úpravu ako slovenský zákon o súdnych poplatkoch s tým rozdielom, že český sadzobník poplatkov stanovuje za kasačnú sťažnosť jednotný poplatok vo výške 5000,- Kč.

26. Posudzovaný prípad sa týka interpretácie ustanovení zákona o súdnych poplatkoch v nadväznosti na vyrubovanie súdneho poplatku za kasačnú sťažnosť voči procesnému rozhodnutiu. Po posúdení veci veľký senát dospel k záveru, že názor o súdnych poplatkoch prezentovaný predkladajúcim senátom je v zmysle uvedeného vyššie zákonný a vecne správny v tom rozsahu, že kasačné sťažnosti proti procesným rozhodnutiam správneho súdu podliehajú poplatkovej povinnosti, ak bolo týmito procesnými rozhodnutiami rozhodnuté o návrhoch, ktoré sú v zmysle zákona o súdnych poplatkoch a jeho sadzobníka taktiež spoplatnené.

27. Naopak, kasačné sťažnosti proti procesným rozhodnutiam správneho súdu, ktorými bolo rozhodnuté o procesných návrhoch alebo iných návrhoch, ktoré poplatkovej povinnosti nepodliehajú, vyrubenie súdneho poplatku zaťažené nie sú. Práve túto alternatívu je nutné aplikovať aj na vec, v ktorej sa predkladajúci senát obrátil na veľký senát, keďže procesným rozhodnutím bolo rozhodnuté o žiadosti o odpustenie zmeškania lehoty, ktorej podanie nie je súdnym poplatkom spoplatnené.

28. O predloženej otázke veľký senát odpovedal podľa § 466 ods. 5 písm. b) SSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia a vec postúpil predkladajúcemu senátu na ďalšie konanie a rozhodnutie v jej merite.

29. Veľký senát prijal toto uznesenie jednomyselne.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.